

ten dage aan schier alle Protestantsche universiteiten van Europa's vasteland gedreven wordt,

moet uitloopen op een doodbloeden der theologie;

niet kan doorgaan zonder aan de Gemeente haar Heilige Schrifture te ontrooven; en

eindigen zal met haar weerloos over te leveren in de armen van het ondraaglijkst, wjl intellectueel, clericalisme.

Hij, voor wiens eere ik mij diep ootmoedig buig en voor den welstand van Wiens gemeente ik opkom, zij daarbij de bezieler van mijn woord en de oordeelaar mijner gedachten; en zoo sta dan ook bij deze plechtigheid onze hulpe in den naam des Heeren Heeren, den Rotssteen onzer sterkte en onzes levens Kracht!

I.

De hedendaagsche Schriferitiek rukt de deelen der theologie uit hun verband; schendt haar karakter; en stelt er iets dat geen theologie is voor in plaats, — dus luidt de dreevuldige klacht waarin ik het eerste deel mijner rede afhandel, de stelling betoogend, dat de hedendaagsche Schriferitiek uit moet loopen op vernietiging van de theologie.

Godgeleerdheid is een wetenschap, die ook al biedt ze analogie met de wijsbegeerte en de zielkunde, toch daarin, naar beginsel, van alle overige wetenschappen onderscheiden is, dat ze zich verdiept in de kennis, niet van het creatuur, maar van den Creator; dus van een God, die juist als Schepper niet in het kader van het creatuurlijke vallen kán. Het voorwerp waarop zij zich richt is God. Niet God en nog iets, met Hem gecoördineerd; maar God alleen, en onder Hem het schepsel slechts voor zóóver meegerekend, als het, of de kennisse Gods instrumenteel openbaart, of wel die kennisse, Gode tot glorie, in zich opneemt. In de anthropologie is de mensch het centrum en komt de Almachtige slechts als verklaring van het godsdienstig besef in aanmerking; maar in de theologie is het centrum God zelf en mag er van den mensch nooit anders sprake zijn, dan voor zoover God hem gebruikt om Zijns zelfs wil. — Voorts in alle andere wetenschap is het de mensch, die waarnemend en denkend zijn object doorzoekt en het dus onderwerpt aan zich, maar in de theologie is het object zelf actief; staat niet open, maar geeft zich te zien; laat zich niet doorzoeken, maar openbaart zich; en gebruikt den denkenden mensch slechts als instrument om de kennis van zijn Wezen te doen schitteren. De belijdenis dus van God, den